

Univerzita Palackého
v Olomouci

PROČ SE V DOPRAVĚ CHOVÁME TAK, JAK SE CHOVÁME

Matúš Šucha, Katedra psychologie, Univerzita Palackého v Olomouci

Východiska

1. „*Mírou všech věcí je člověk.*“ - věci mají ty vlastnosti, které jim dává člověk (Prótagorás z Abdér).
2. Člověk jako řídicí prvek v systému (důsledek: $\approx 90\%$ nehod zapříčiněných nebo spoluzapříčiněných člověkem) (např. NHTSA, 2015 – 94%, $\pm 2,2\%$).
3. Člověk jako chybující, iracionální bytost v nepřírozeném prostředí (evoluce) s nedokonalými smysly (15 km/h).
4. Konflikt potřeb & zájmů (intrapersonální, interpersonální, skupinové).
5. Vysoce přeceňovaný dopad preventivních/ vzdělávacích opatření vzhledem k dopravní bezpečnosti (Brown, et al (1987); Christie, (2001); Christie, (2007); Ker et al., (2005); Mayew et al (1998); Mayew & Simpson, (2002); Vernick et al., (1999).

Univerzita Palackého
v Olomouci

Psychologické východiska

Dopravní systém jako sociální systém.

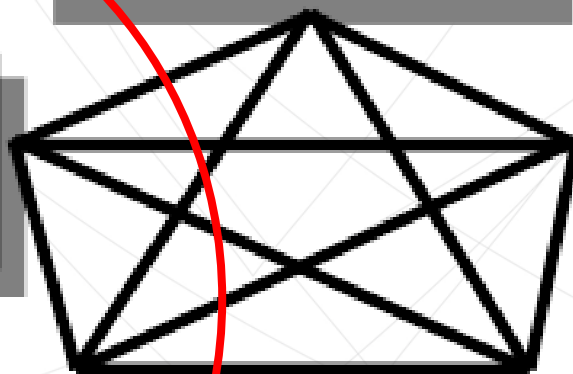
Jedinec (psychologie)

*Komunikace mezi účastníky
síťového provozu (sociální
psychologie)*

*Dopravní mód, «vozidlo»
(technika, psychologie, sociologie)*

Společnost/struktury (sociologie)

*Infrastruktura (technika,
psychologie, sociologie)*

Psychologické východiska

1. Vysoká akceptace nebezpečí
(normalizace rizikového chování)
2. Skill vs. Will dilema (Rothengatter, 1997)
3. Homeostatická teorie rizika (Wilde, 2000)
4. Teorie subjektivně vnímané
bezpečnosti a objektivní bezpečnosti
(Vlakveld, 2008)
5. Posuzování rizika: analýza vs. pocit

Univerzita Palackého
v Olomouci

Ovlivnění chování účastníka provozu

First, Easy and fast to implement/
change

Complicated/impossible to
influence

Preconditions (responsibility
of society)

Result (individual responsible)

Šucha, 2015

Univerzita Palackého
v Olomouci

Závěr

1. *Lidské chování není možné ovlivnit přímo, spíš důsledek vlivu okolí (neměnit člověka ale okolí).*
2. *Zaměřit se na to, co je možné změnit nejrychleji a s nejrychlejším dopadem.*
3. *Přesun odpovědnosti z individua na společnost (Vize nula).*
4. *Poznatky psychologie (ergonomie) jako součást designu dopravního systému.*

Eero Saarinen (Helsinki): „What really matters is speed. Other things are just peanuts.“

Univerzita Palackého
v Olomouci

Matúš Šucha

Katedra psychologie FF UP v Olomouci

www.trafficpsychology.cz

matus.sucha@upol.cz

